

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XXXVII. a Idem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPVT XXXV.

Gregorius IX. (a) *Argentinen. Episcopo.*

Super inordinata ordinatione. *Et infra:* Cùm autem illi sint in Ecclesiis idonei reputandi, qui servire possunt, & volunt in ipsis; consult. r. respondemus, quod pueri, & beneficiati, qui non possunt in eadem Ecclesia deservire, in ea non debent idonei reputari.

NOTÆ.

(a) *Argentinen*] Argentinenſis civitas est in Germania, habetque nobilem Ecclesiam Cathedralẽ, cujus mentio fit infra in cap. *Venerabili*: à principio fuit Canonicorum Regularium, ut referunt Pennotus lib. 2. *hystor. Canonic. Regular. cap. 39. num. 1.* Chopinus lib. 1. mo-

nast. tit. 3. ejus Episcopo Antoldo missa est præfens decisio, qui fuit Dux Trecentis; & licet pacis amantissimus, Henrico tamen Friderici II. filio Ecclesiam vastanti occurrentes, eum profligavit: vixit ad annum usque 1263. Commentarium hujus textus dedi in cap. eam *te de atate & qualitate.*

CAPVT XXXVI.

Idem Archiepiscopo & Magistro R. (a) *Turonensi.*

Causam, quæ inter Aurelianen. (b) Episcopum, & I. de Bleſis Canonicum Sanctæ Crucis super integratione præbendæ ipsius Canonici vertebatur, vobis duximus committendam. *Et infra:* Consultationi tuæ taliter respondemus, quod nostræ intentionis non extitit, ut pro integratione præbendæ supradicti Canonici præbendæ de novo aliqua (c) scinderetur.

NOTÆ.

Chenu in serie Archiep. Turon. num. 71.

(b) *Aurelianen.*] Beatum videlicet Philippum I. ut refert Chenu in serie Episcop. Aurelianen. num. 71.(c) *Scinderetur.*] Juxta adducta in cap. *majoribus* 8. hoc. tit.

(a) *Turon.*] Ivellio videlicet de Matefelon, qui postea fuit Archiepiscopus Rhementis, & anno 1244. post Concilium Lugdunense profectus fuit ad bellum sacrum, ut refert

CAPVT XXXVII.

a Idem.

Venerabilis frater noster (b) Portuen. Episcopus supplicavit, ut cùm quandã præbendam, quæ Argentinen. Ecclesia tamdiu vacaverat, quod donatio ejus erat ad Sedem Apostolicam (c) devoluta, I. clerico (d) contulerit, dum in illis partibus legationis officio fungeretur, suam collationem benigno prosequeremur affectu. Verum procurator Argentini Capituli proposuit ex adverso, quod idem Capitulum hoc audito, (e) consuetudinem allegans antiquam, inviolabiliter observatam, juxta quam nisi nobilem, & (f) liberum, & ab utroque parente (g) illustrem, honestæ conversationis, ac eminentis scientiæ in suum consortium hæcenus admiserat, ne contra hoc fieret (maximè cùm nulla tunc præbenda vacaret antequam monitorias, vel executorias litteras recepisset) ad Sedem Apostolicam appellavit. *Et infra:* Nos igitur attendentes, quod non generis, sed virtutum nobilitas; vitæque honestas gratum Deo faciunt, & idoneum servitorem, ad cujus regimen non multos secundum carnem nobiles, & potentes elegit, sed ignobiles, ac pauperes, eo quod non est personarum acceptio apud ipsum, & vix ad (h) culmina dignitatum (nedum ad præbendas viri eminentis scientiæ valeant reperiri, exceptiones hujusmodi non duximus admittendas. *Et infra:* Discretionis vestræ mandamus, quatenus si vobis constiterit prædictam præbendam vacasse, quando ipsam dicto I. (i) Episcopus contulit memoratus ipsum ad eam recipi faciatis.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

Q

NOTÆ

NOTÆ.

1. (a) *Dem.*] Gregorius videlicet, cujus integrā epistolā cum careamus, agnoscere non possumus, quibus rescripserit in præfenti, Capitulone, vel Episcopo Argentino, aut alii.

(b) *Portuensis.*] Otho videlicet Blancus de Aletano, Diaconus Cardin. tituli Sancti Nicolai in Carcere, à Gregorio IX, creatus, celebris tum doctrinā, tum nobilitate. Plura de eo refert Vigelius *tom. 1. Italia, in Ecclesia Portuen. num. 39. fol. 158.*

(c) *Devoluta.*] Per quem temporis lapsus devolutio hæc fiat ad Romanum Pontificem, exposui in *cap. 2. de supplend. neglig.*

(d) *Contulerit.*] De potestate Legati circa beneficia vacantia reservata, vel non, egi in *cap. dilectus, de offic. Leg.*

2. (e) *Consuetudinem.*] De hac Ecclesia Argentinensi, & ejus Episcopatu hæc scripsit Bucelinus *p. 1. Germania sacra, fol. 6. Potentissimus omnino Episcopatus, cujus Canonici à multis sæculis, non nisi è summa nobilitate adlecti, comprobata plurimis majoribus, Libera, Baronibus; multi item ex Principum Maximorum familia explenduerunt. Sunt enim plures Ecclesia & monasteria utriusque sexus, quæ non nisi nobilibus patent, ut de Herbipolensi Ecclesia refert Albertus Argentin. in chron. ibi: Episcopus Herbipolensis civitatem Herbipolensem potenter obsedit pro eo, quod unus Civitatis, præbendam Ecclesia Herbipolensis contra Ecclesia consuetudinem, quæ nunquam Civitatis accepit, impetravit à Sede. De cœnobio Lunenburgensi hæc ait Paulus Langius in chron. Lunenburgensis cœnobii Monachi omnes nobiles secundum sæculum existunt, nec in eo nisi ingenui suscipiuntur. De aliis Monialibus Germaniæ idem tradit Jacobus à Vitriaco *lib. 1. histor. Occident. cap. 31. ibi: Hæc siquidem adeo personas accipiunt, quod non nisi filias Militum, & Nobilium in suo collegio volunt recipere. Illustrat Alteserra de Ducibus *lib. 2. cap. 8. fol. 166. Idem puritatis statutum in nostra Hispania viget in Ecclesia Toletana, Monasteriis Monialium Ordinis D. Jacobi, & aliis, cujus statuti rationem probavi in cap. 7. de rescriptis.***

(f) *Liberum.*] Ut exposui in *cap. 1. de serbis non ordin.*

3. (g) *Ab utroque parente illustrem.*] Ut etiam ajebar Ivo Carnot. *epist. 5. ibi: Ex utraque linea descendens nobilitatem generis, &c. quam nobilitatem veteres appellabant æquam profapiam, ut Cyprianus ait in vita sancti Casarii: Sanctus ac Beatissimus Casarius Arelatenis Episcopus, territorii Cabilonensis fertur fuisse indigena, cujus parentes æquā profapiā, quod est illustre & præcipuum nobilitatis exemplum, præcunctis civibus suis fide & moribus floruerunt. Et fallitur editor putans locum mendosum esse, & reponens pro æqua, egregia, ut jam notavit Iuretus ad *l. 2. inem dist. epist. 5.**

(h) *Culmina dignitatum.*] Id est, Episcopatum, ut post Glossam verbo *Dignitatem*, in *cap. 2. hoc tit.* docuerunt Chassaneus, & Fuscus relati à Barbola *de potest. Episcopi alleg. 1. num. 4.* unde Episcopatus non dicitur dignitas, sed dignitarum culmen. Germonius *lib. 3. de sacrorum immunit. cap. 9. num. 9.* Borellus in *summa decy.*

tom. 1. tit. 6. num. 6. Lotharius de re benef. lib. 1. q. 9. num. 68.

(i) *Episcopus Legatus.*] Videlicet qui ut Legatus beneficia ad Sedem Apostolicam devoluta conferre potest, ex traditis in *cap. dilectus, de offic. deleg.*

COMMENTARIUM.

TAm Jurispetiti quàm Pollici latè disputant, utrum in Magistratibus, tam Ecclesiasticis quàm sæcularibus conferendis, nobiles plebeis præferendi sint, vel è contra? Et nobiles præferendos non esse, si adetur ex eo, quia non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas gratum faciunt, & idoneum Deo servitorem, qui ad regimen Ecclesiæ non secundum carnem nobiles, ac potentes elegit, sed humiles, ac pauperes, *cap. recurreat. §. his ut 32. q. 4.* quia apud Deum non gradus elegantior, sed vitæ melioris actio comprobatur, *cap. sicut excellentiam 23. q. 4. cap. nos qui 47. dist.* ulterius quia officia Republicæ magis petunt virtutem, quàm nobilitatem, ut probant post D. Thomam de regim. *lib. 4. cap. 15.* Joannes Kochier *lib. 1. polit. cap. 4.* Nicolaus Bello de statu *polit. lib. 1. ducurs. 51. & lib. 3. ducurs. 6.* & ut Marius dicebat, nobilitas ex virtutibus cœpit. Tiraquel. *de nobilit. cap. 4. num. 3.* Joannes Garcia eod. *tract. glof. 18. num. 5.* Theophilus *tom. 4. lib. 6. sect. 2. q. 18.* nam ut ajebat Cassiodorus *lib. 5. variar. cap. 12.* Hæc est indubitata nobilitas, quæ moribus probatur ornata. Eleganter Seneca *epist. 47. ibi: Non ministerii illos estimabimus, sed moribus: sibi quisque dat mores, ministeria casus assignat.* Quid enim oberit parens plebejus, si filius præclarum virtutis specimen exhibet, & publicis officiis aptissimus existit, Unde Romani, etsi nobilitatem præteritam facerent, tamen primum locum viris præclaræ virtutis dabant. Halicarnassensis *lib. 3. ibi: Apud nos Magistratus, & honores deferuntur non divitiis, non hiis, qui longiorem majorum indigentiam possunt ostendere ferremus, sed dignissimos, nulla enim aliam, quàm virtute hominis nobilitatem constare dicimus.* Idem de Polonis refert Canonerius *volum. 1. aphorism. pag. 355.* De Turcis Laurentius Rilemberg. *de polit. Turc. cap. 4.* Accedit, quia si Magistratus tantum, publicæque officia, & honores nobilibus deferrentur, deficeret calcar virtutum; siquidem prætorum exhortatione mortales in virtutum sentiam duentur; unde magis illi, qui ex se, quàm qui longius ab origine merita repetunt, laudè digni sunt, ut docuit Carolus Scribanius *lib. 2. de iustit. polit. cap. 10.* ubi dum de personis eligendis ad munera publica agit, ita ait: *Quid volēs nobilitatem, parentes nimirum vestros magnos, factique ac virtute præclaros desideras. Verum quò tibi gloria majorum, facta morum hæc fuerunt? tua vos sunt, neque virtutem cum semine parentes transfundunt. Nec desunt exempla eorum, qui infimo loco nati, ad principatum, & res magnas gerendas evecti fuerunt. Angustus avum habuit argentarium, patrem ad stipulatorem. Cicero *epist. ult. ad Quantum fratrem.* Pertinax Imperator libertino patre natus est. Dio *lib. 76.* Plato gladiatorem, Socrates marinarium, ut probat Theophilus *tom. 4. fol. 897.* De Maximo Valerio Anastasio, & aliis idem refert Scet. Nibornetius *lib. 2.**

lib. 2. polit. cap. 4. ita docuerunt plures congesti à Barbolo de Canonis cap. 132. & voto 93. D. Joan. de Larrea decis. 41. Contrariam tamen sententiam, immò nobiles cooptandos esse in Magistratus, sive Ecclesiasticos, sive sæculares, plures docuerunt, quos noviter sequuntur Junius tom. 1. polit. cap. 10. Cretolius lib. 2. mystag. cap. 4. Kochier lib. 5. polit. cap. 2. Rouffellus lib. 2. histor. Pontif. jurud. cap. 5. num. 19. Bobadilla lib. 1. polit. cap. 4. Angelus & Stephanus Garonius de Senatoribus lib. 1. tit. 4. cap. 2. pro quibus faciunt Halicarnasseus lib. 2. ibi: *Tunc Athenensium Republica florebat, quando Patricios, penes quos fuit civitatis regimen, ex illustribus familiis delibebant.* Facit illud Deuteron. capita 7. *Talis de tribubus vestris viros sapientes, & nobiles: constituit eos principes, tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, ac decanos.* Fulcitur etiam hæc prælatio nobilium ex l. honor. 14. §. de honoribus, ff. de numer. & honor. l. honores, §. is qui, ff. de Decurion. l. 1. C. de condit. in publicis horreis, lib. 10. l. ad subenda 45. C. de Decur. eodem libro. Ex pluribus plura congerit pro hac sententia D. Ioannes de Larrea decis. 41. Accedit etiam, quod humili loco orti & erecti impudenter se gerunt, pristinae suæ conditionis immemores. Claudianus lib. 1. in Eutropium,

Asperum nihil est humili cuncto surgit in altum;

Cuncta ferit, dum cuncta timet, deservit in omnes,

Ut se posse putet, nec bellua terror ulla est,

Quam servit rabies in libera colla furentis:

Agnoscit gemitus, & pœna parcere nefcit,

Quam subit; dominique memor, quem verberat, odit.

Quare nonnulli Carolum Magnum, & Ludovicum filium non leviter perstringunt, quod obscuros & nullius nominis homines ad lummos Ecclesiasticos honores evehebant, ut referunt Theganus in vita Ludovici Pii, cap. 20. Filescus in querel. Eccl. Gallic. licet eos ob temporis conditionem excuset Turturetus in sacello sacro, cap. 5. Sed hæc omnia utriusque sententiæ fundamenta, non tam contraria sunt, quam diverta; ita enim possunt accipi, ut eligantur ad officia, seu munera publica illi, quos virtus, quos genus præcipue reddunt commendabiles. Virtus primum, & præcipuum fundamentum est, nam qui probatæ vitæ sunt, ceteros antecedunt, l. 6. C. ad leg. Juliam repeund. l. 1. in fine, C. de offic. Magistr. milit. Genus autem ut postremum quærat; & si pariter virtutibus pollent nobilis, & plebejus, eligatur nobilis; si autem differunt, quia alter nobilitate clarescit, alter virtutibus & litteris floret, iste eligatur omisso nobili, ut latius prosequuntur Bobadilla dicto cap. 4. Larrea ubi supra.

CAPVT XXXVIII.

(a) Idem.

Cum olim (b) Priori Sanctæ M. dederimus in mandatis, ut Gu. Diacono in aliqua Ecclesia civitatis, vel diœc. Luc. auctoritate Apostolicâ provideret, idem præfatum Gu. Ecclesiæ sancti Petri de Vico Rectorem, auctoritate hujusmodi nîsus est designare, in qua Rector ab ejusdem Ecclesiæ clericis eligi consuevit, excommunicationis sententiam nihilominus proferens in rebelles. Cùm igitur mandatum hujusmodi se ad talia non extendat, nec ad Rectoriam, vel (c) Dignitatē nostrā feratur intentio, cùm pro simplici beneficio nostrā manat; mandamus quatenus, tam institutionem hujusmodi, quàm excommunicationis sententiam propter hoc latam denuncias non tenere.

NOTÆ.

(a) Dem.] Gregorius videlicet IX. Et licet non constet, cui rescribat, credi potest rescribere Episcopo Lucensi Marco Guercio dicto, qui à Gregorio IX. electus & consecratus fuit anno 1236, ut refert Vighellius tom. 1. Italicæ sacræ, in Ecclesiâ Lucensi, num. 63.

(b) Priori.] Non autem similes litteras monitorias, vel executorias direxerat Episcopo Lucensi, quia his temporibus Lucensis populus in Romanam Ecclesiam, & Lucensem Episcopum nonnulla perpetraverat: quare Gregorius IX. vinculo excommunicationis eum innodavit, civitatem Episcopali dignitate privavit, remotoque Opizone Episcopo, vices suas commisit Florentino Episcopo, ut refert Vighellius ubi supra, num. 62.

(c) Rectoriam, vel dignitatem.] Conlonat textus in cap. 4. hoc tit. in 6. cùm litteræ hujusmodi

expectativæ sint odiosæ, cùm per eas juri ordinariorum collatorum derogetur, idè non sunt ampliandæ, sed restringendæ. Unde dubium est, utrum in hujusmodi mandatis de providendo beneficio comprehendantur præbendæ Ecclesiæ Cathedralis? Et comprehenduntur ex cap. pro illorum 22. hoc tit. cap. in 32. de verb. sign. docuerunt plures congesti à Garcia de benefic. l. p. cap. 6. num. 54. Sed rectius ex ratione supra allata contrarium tenuerunt Corrafinus de sacerdot. 1. p. cap. 5. num. 5. Quintanadvennas lib. 1. Eccles. cap. 3. num. 14. Cæsar de Eccles. hierarch. disp. 12. num. 39. quæ sententia limitanda est, quando in ipsa Ecclesia non sunt alia beneficia nisi præbendæ; tunc enim ne illusorium reddatur rescriptum, licet simplex sit ut provideatur de beneficio, poterit de præbenda provideri, ex regula textus in cap. in his 30. de privil. docet Suarez de legibus lib. 8. cap. 28. à num. 2.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

Q 2

TITULUS